

Світлана Ситняківська

Поліський національний університет

Інна Літяга

Житомирський державний університет імені Івана Франка

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ

Війна в Україні вплинула на усі сфери життєдіяльності країни, не оминула і освітню сферу, зруйнувавши інфраструктуру, ускладнивши доступ до навчання та створивши виклики для забезпечення рівності в освіті. У післявоєнний період, який неминуче чекає нашу країну найближчим часом, виникне нагальна потреба в нових підходах до організації освітнього процесу, які сприятимуть відновленню та підвищенню якості освіти [1].

Післявоєнна відбудова України є одним із найважливіших викликів, які постануть перед українським суспільством, адже освіта, будучи основою соціально-економічного розвитку, відіграє ключову роль у відновленні країни. Однак війна спричинила значні зміни в освітній системі: у першу чергу відбулося значне *руйнування інфраструктури*. Значна кількість закладів освіти різного рівня була пошкоджена або повністю зруйнована, що обмежує доступ до освіти. Відбулася суттєва *міграція населення*. Внутрішньо переміщені особи та діти-біженці часто стикаються з проблемами інтеграції в

Освіта для XXI століття: виклики, проблеми, перспективи

нові школи, коледжі, інші заклади освіти або взагалі залишаються поза системою освіти на певний період. Важкі *психологічні наслідки війни*. Учні, студенти, вчителі, науково-педагогічні працівники та батьки зазнали сильного стресу та травм, що ускладнює освітній процес на різних рівнях. *Проблема цифровізації*. Війна у нашій країні загострила проблему нерівності в доступі до технологій та інтернету. У таких умовах інноваційний підхід до відновлення та модернізації освітньої системи є вкрай необхідним. Він повинен враховувати не лише вирішення поточних проблем, але й забезпечення стійкості системи до майбутніх викликів [4]. Варто зазначити також додаткові аргументи актуальності вищезазначеної теми, які є тенденційними у загальному розрізі підходів до оновлення системи освіти. По-перше, якісна освіта є запорукою формування компетентного, патріотичного та конкурентоспроможного покоління, яке зможе ефективно відновлювати країну. По-друге, це відповідність міжнародним стандартам. Післявоєнна відбудова дає можливість впроваджувати новітні освітні технології, орієнтуючись на міжнародний досвід та практики. По-третє, це зміна ролі освіти. В умовах післявоєнної кризи освіта стає не лише способом отримання знань, але й важливим інструментом соціальної стабілізації, інтеграції та реабілітації у суспільстві. Так, можемо стверджувати, що дослідження інноваційних підходів до відновлення освіти є нагальним завданням, яке сприятиме формуванню нової, стійкої та якісної системи освіти в Україні. Оновлення системи повинно відбуватися відповідно до кількох ключових напрямків, які були виокремлені як необхідні під час війни. У першу чергу це цифровізація освіти. Одним із ключових напрямів інноваційного розвитку, який потребує негайного оновлення, є впровадження цифрових технологій у навчальний процес усіх закладів освіти. Використання платформ дистанційного навчання, електронних ресурсів та хмарних сервісів забезпечує доступ до освіти навіть у віддалених регіонах країни.

Психолого-педагогічна підтримка учнів, студентської молоді, науково-педагогічних колективів не менш важлива, аніж цифровізація освіти. Пovoєнний період характеризується високим рівнем стресу серед усіх учасників освітнього процесу. Психологічна підтримка, реабілітаційні програми для дітей та молоді, які постраждали від війни, мають стати важливими елементами освітньої політики держави. Важливо також запровадити інклюзивні підходи, а також навчальні програми для вчителів, вихователів, орієнтовані на роботу з травмованими дітьми.

Інтеграція міжнародного досвіду є також важливим напрямком відновлення системи освіти. Вивчення кращих практик інших країн, які

Освіта для XXI століття: виклики, проблеми, перспективи

проходили через подібні кризи (наприклад, досвід Німеччини або Балканських країн), дозволяє адаптувати їх до українських реалій. Надзвичайно важливим елементом відновлення вітчизняної освітньої сфери є залучення грантових програм міжнародних організацій, таких як UNICEF, UNESCO та Європейський Союз [2, 3].

Розвиток освітньої інфраструктури є також важливим кроком оновлення вітчизняної освітньої системи. Реконструкція зруйнованих шкіл, створення нових навчальних закладів із сучасним обладнанням є критично важливими для забезпечення доступу до якісної освіти. Підготовка педагогічних кадрів нового зразка. Інноваційні підходи до підготовки вчителів включають впровадження новітніх методик навчання, розвиток їхніх цифрових компетенцій та підвищення кваліфікації через міжнародні обміни та тренінги [4].

Таким чином, для ефективного відновлення освіти в Україні після війни необхідно застосовувати системний підхід, що включає цифровізацію, психолого-педагогічну підтримку, міжнародне співробітництво та модернізацію інфраструктури. Інновації в освіті не лише сприятимуть вирішенню нагальних проблем, а й стануть основою для довгострокового розвитку освітньої системи держави.

ЛІТЕРАТУРА

1. Верховна Рада України. Закон України “Про освіту”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
2. ЮНЕСКО. Відновлення освіти після конфліктів: міжнародний досвід. URL: <https://unesco.org>
3. UNICEF Ukraine. Психологічна підтримка дітей у кризових ситуаціях. URL: <https://unicef.org/ukraine>
4. Міністерство освіти і науки України. Рекомендації щодо організації навчального процесу у післявоєнний період. URL: <https://mon.gov.ua>